



ДОКЛАД
НА ОМБУДСМАНА КАТО НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА
ИЗВЪРШЕНА ВНЕЗАПНА ПРОВЕРКА В ЦЕНТЪР ЗА НАСТАНЯВАНЕ ОТ
СЕМЕЕН ТИП ЗА ПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА С УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ – ГР.
КАРЛОВО; ЦЕНТЪР ЗА НАСТАНЯВАНЕ ОТ СЕМЕЕН ТИП ЗА ПЪЛНОЛЕТНИ
ЛИЦА С ПСИХИЧНИ РАЗСТРОЙСТВА – ГР. КАРЛОВО; ЦЕНТЪР ЗА
НАСТАНЯВАНЕ ОТ СЕМЕЕН ТИП ЗА ДЕЦА С УВРЕЖДЕНИЯ – ГР. КАРЛОВО;
ДОМ ЗА ПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА С УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ – ГР. БАНЯ;
ЗАЩИТЕНО ЖИЛИЩЕ ЗА ПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА С УМСТВЕНА
ИЗОСТАНАЛОСТ – ГР. БАНЯ

Във връзка с функциите на Национален превантивен механизъм (НПМ), които изпълнява омбудсманът на Република България, на основание Заповед № РД-08-12/14.07.2025 г. в периода 16.07 – 18.07.2025 г. екип на институцията извърши проверка в Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с умствена изостаналост (ЦНСТПЛУИ) – гр. Карлово; Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психични разстройства (ЦНСТПЛПР) – гр. Карлово; Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания (ЦНСТДУ) – гр. Карлово; Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост (ДПЛУИ) – гр. Баня и Защитено жилище за пълнолетни лица с умствена изостаналост (ЗЖПЛУИ) – гр. Баня.

ЦЕНТЪР ЗА НАСТАНЯВАНЕ ОТ СЕМЕЕН ТИП ЗА ПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА
С УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ – ГР. КАРЛОВО

1. Материални условия

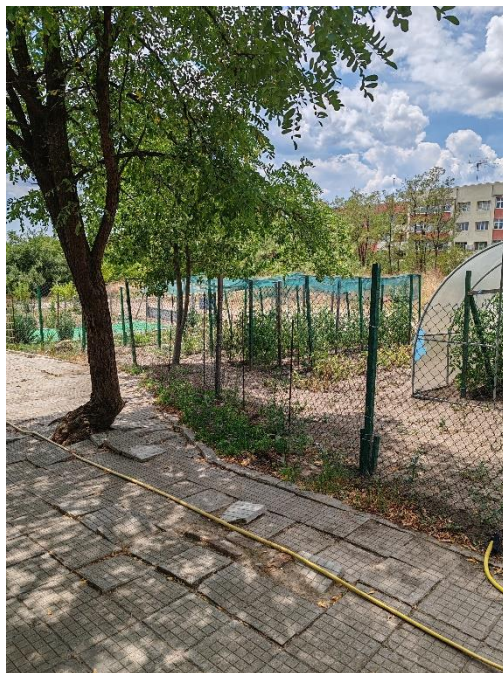
Капацитетът на ЦНСТПЛУИ е за 15 души, зает напълно към момента на проверката. Всички лица отговарят на профила на социалната услуга.

Материалната база е достъпна за трудно подвижни лица, в много добро състояние - стаите, санитарните възли и общото помещение са оборудвани според нуждите на потребителите. През текущата година е извършена подмяна на подови настилки, дограма и врати, както и ремонт на покрива на сградата. Предстои смяна на електрическата инсталация.

Пожарогасителите са сменени съобразно изискванията на Службата за пожарна безопасност, закупени са и противопожарни одеала. През месец март 2025 г. е изградена **централизирана пожароизвестителна система, която включва димни детектори по стаите и бутони за сигнализация.**

Поставени са и камери за видеонаблюдение във всички общи помещения.

Лицата са настанени по 1-3ма в общо шест спални помещения, могат да ползват 3 санитарни възела и 6 душа. Предстои облагородяване на дворното пространство и изграждане на кът за отдих.



Спално помещение и дворното пространство в ЦНСТПЛУИ - Карлово

2. Администрация и управление



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

От предоставеното длъжностно щатно разписание на служителите е видно, че в социалната услуга работят един ръководител, 4 социални асистенти, 1 социален работник, 1 трудотерапевт и 1 медицинска сестра. Няма свободни щатни бройки.

Има годишен график за обучения на служителите, като през текущата година до момента на проверката са проведени 6 обучения и 2 супервизии.

3. Медицинско обслужване

Всички ползващи услугата имат избран общопрактикуващ (личен) лекар с практика в гр. Карлово, който извършва необходимите профилактични прегледи.

Здравните грижи за потребителите се осъществяват от една медицинска сестра, която раздава редовната медикаментозна терапия, назначена от съответните лекари специалисти.

Стоматологичното лечение се извършва в гр. Елин Пелин, а профилактични стоматологични прегледи се извършват два пъти годишно в гр. Русе.

За 2024 г. има един смъртен случай, за 2025 г. до момента на проверката няма смъртни случаи.

4. Мерки за закрила

Целта на резидентната услуга е предоставяне на сигурна и защитена среда, осигуряваща по-добро качество на живот и възможности за пълноценно развитие и включване в обществото на лицата, които ги ползват.

14 души са поставени под запрещение, като за настойници са определени ръководителят, трудотерапевтът и социалният асистент на ЦНСТПЛУИ.

На видно място е поставена кутия за жалби, в която нямаше подадени сигнали към момента на проверката.

Предлаганата храна е разнообразна и отговаря на изискванията на Стандартите към разпоредби на Наредбата за качеството на социалните услуги.

По време на проверката потребителите бяха облечени подходящо за сезона, в добро настроение и общуваха свободно с екипа на омбудсмана. Настанените лица ползват външни социални услуги – 14 души ползват услуги в Център за социална рехабилитация и интеграция, а 1 ползва Дневен център за пълнолетни лица с увреждания.

В свободното си време, с подкрепата на служители от ЦНСТПЛУИ, всички потребители излизат на разходки, провежда се кулинаротерапия, посещават кино, организират се екскурзии, през летния период има почивка на море и др.



**ЦЕНТЪР ЗА НАСТАНЯВАНЕ ОТ СЕМЕЕН ТИП ЗА ПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА
С ПСИХИЧНИ РАЗСТРОЙСТВА – ГР. КАРЛОВО**

1. Материални условия

Капацитетът на ЦНСТПЛПР е за 15 души, изцяло заети към момента на проверката. Всички лица отговарят на профила на социалната услуга.

Материалната база е достъпна за трудно подвижни лица, в много добро състояние - стаите, санитарните възли и общото помещение са оборудвани според нуждите на потребителите. Лицата са настанени по 2-4 в стая, изградени са 4 санитарни възела.

Изградена е централизирана пожароизвестителна система, която включва димни детектори по стаите и бутони за сигнализация.

Поставени са и камери за видеонаблюдение във всички общи помещения.

В социалната услуга е извършен козметичен ремонт, сменена е дограмата и електрическата инсталация. Газовият резервоар е преместен извън сградата, съобразно изискванията на службата за пожарна безопасност.

Планирано е слагане на фотоволтаична система, смяна на легла и вътрешно обзавеждане.

2. Администрация и управление

От предоставеното поименно щатно разписание на длъжностите е видно, че в ЦНСТПЛПР работят ръководител на услугата, 1 социален работник, 5 социални асистенти, 1 трудотерапевт и 1 медицинска сестра. Няма свободни щатни бройки.

Има годишен график за обучения на служителите, като през текущата година до момента на проверката са проведени 11 обучения и 2 супервизии.

3. Медицинско обслужване

Всички ползващи услугата имат общопрактикуващ (личен) лекар с практика в гр. Карлово, който извършва необходимите профилактични прегледи. На всеки три месеца и при нужда се провеждат консултации с психиатър, като прегледите се извършват с направление от общопрактикуващия лекар.

Здравните грижи за потребителите се осъществяват от една медицинска сестра, която раздава редовната медикаментозна терапия, назначена от съответните лекари специалисти.

Стоматологичното лечение се извършва в гр. Карлово.

За 2024 г. няма смъртни случаи, за 2025 г. до момента на проверката има един смъртен случай.

4. Мерки за закрила



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

В социалната услуга се осигурява 24-часова грижа за посрещане на ежедневните потребности на лицата и осигуряване на подкрепа за водене на самостоятелен начин на живот.



Спално помещение и дворното пространство в ЦНСТПЛПР - Карлово

Осем души са поставени под запрещение. От тях, на 3-ма души настойник е ръководителят на социалната услуга, а на 5 настойници са техни близки.

Предлаганата храна е разнообразна и отговаря на изискванията на Стандартите към разпоредби на Наредбата за качеството на социалните услуги.

В свободното си време, с подкрепата на служители от ЦНСТПЛПР, всички потребители излизат на разходки, организират се екскурзии, през летния период има почивка на море и др.

По време на проверката потребителите бяха облечени подходящо за сезона, в добро настроение и общуваха свободно с екипа на омбудсмана, в качеството му на НПМ. Настанените лица ползват външни социални услуги – 13 души ползват услуги в Център за социална рехабилитация и интеграция и 2 ползват Дневен център за пълнолетни лица с увреждания.

ЦЕНТЪР ЗА НАСТАНЯВАНЕ ОТ СЕМЕЕН ТИП (ЦНСТ) ЗА ДЕЦА С УВРЕЖДАНИЯ – ГР. КАРЛОВО

1. Материални условия

Капацитетът на услугата е за 14 деца, зает изцяло към момента на проверката.



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Материалната база е достъпна за трудно подвижни лица, в много добро състояние - стаите, санитарните възли и общото помещение са оборудвани според нуждите на децата.



Спално помещение и общо пространство в ЦНСТДУ – Карлово

Изградена е централизирана пожароизвестителна система, която включва димни детектори по стаите и бутони за сигнализация.

Поставени са и камери за видеонаблюдение във всички общи помещения. В ЦНСТ има 24 часова охрана.

През текущата година е извършен ремонт на покрива, козметичен ремонт във всички стаи и санитарни възли, **поставени са климатици**, сменени са подовите настилки.

Планирано е облагородяване на дворното пространство, поставяне на специална настилка за предпазване при падане и силни удари и инсталиране на спортни уреди.

2. Администрация и управление

От предоставеното длъжностно щатно разписание на служителите е видно, че в ЦНСТ работят 1 ръководител, 1 социален работник, 1 педагог и 6 възпитатели. Има една свободна щатна бройка за медицинска сестра.

3. Медицинско обслужване



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Всички ползващи услугата деца имат експертни решения и общопрактикуващ (личен) лекар, който извършва необходимите профилактични прегледи.

Извършват се необходимите прегледи от специалисти, включително от психиатър, невролог и психолог. Лекарствената терапия се раздава от възпитателите по схема, определена от медицинско лице.

Стоматологичното лечение на децата се провежда в гр. Елин Пелин.

За 2024 г. има един смъртен случай на дете, починало в лечебно заведение. За 2025 г. до момента на проверката няма смъртни случаи.

4. Мерки за закрила

Социалната услуга е място за живот на деца в среда, близка до семейната. Центърът може да се ползва в комбинация с други социални, здравни и образователни услуги, в съответствие с потребностите на настанените деца. Дейностите, които се предоставят са: резидентна грижа за деца с увреждания; информиране и консултиране (специализирано); застъпничество и посредничество; терапия; обучение за придобиване на умения.

Предлаганата храна е разнообразна и отговаря на изискванията на Стандартите към разпоредби на Наредбата за качеството на социалните услуги.

Всички деца са включени в образователния процес. Седем деца са на индивидуална форма на обучение в ЦНСТ.

Всички деца ползват допълващи услуги в Дневен център за деца с увреждания, Център за обществена подкрепа и Център за социална рехабилитация и интеграция и провеждат консултации с психолог, рехабилитатор, социален работник, арттерапевт, трудотерапевт.

Три деца са посещавани от близките им, но за момента няма възможност за реинтеграция в семейна среда. Единадесет деца са вписани в регистрите за осиновяване.

В свободното време на децата се организират разходки, почивки и екскурзии на планина и море, провеждат се лагери, посещава се басейн, провеждат се менторски класове с известни личности и различни видове терапии – кулинаротерапия, музикотерапия, градинарство, арттерапия и др.

Три деца са записани в танцов ансамбъл „Шевица“ и ходят на курсове по хореография.

По време на проверката екипът на омбудсмана установи, че за децата се полагат необходимите грижи, предвид спецификата на състоянието им. Децата поддържат близки контакти със служителите на ЦНСТ, бяха в добро настроение и се радваха на посещението на проверяващия екип на НПМ.

ДОМ ЗА ПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА С УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ – ГР. БАНЯ



1. Материални условия

Това е поредната проверка на екипи на омбудсмана като НПМ в специализираната институция. Препоръката още при първото посещение е да се предприемат конкретни действия по деинституционализация на дома, като се ангажират ясни и точни срокове за изпълнението им. Становището на Министерство на труда и социалната политика, изпратено до омбудсмана през 2013 г. е, че този въпрос ще бъде решен с Националната стратегия за дългосрочна грижа. В Аналитичен доклад на социалните услуги държавно делегирана дейност за пълнолетни лица към 31 май 2017 г. на Агенцията за социално подпомагане, по отношение на Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост – гр. Баня, община Карлово е направено предложение да се намали поетапно капацитетът, като първа стъпка в тази посока е преустановяване на настаняването в институцията.

Въпреки това, към момента на проверката ДПЛУИ – гр. Баня е с капацитет 120 места, от които са заети 118. Предвидено е деинституционализацията на социалната услуга да приключи до 2027 г., като за целта се изградят 8 нови Центъра за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица.

Изпълнени са предишните препоръки на омбудсмана като НПМ да се изградят съоръжения за достъп на трудно подвижни лица към приземните етажи на жилищните блокове и да се извърши ремонт на санитарните и спалните помещения.

Всички лица отговарят на профила на социалната услуга.

ДПЛУИ се състои от един административен и 3 жилищни блока. Броят на настанените потребители в едно спално помещение е 2 - 4 лица. В Блок № 1 и № 3 има по 1 баня с 3-4 души и 1 санитарно помещение с 4 тоалетни, стаите на потребителите нямат санитарни възли. В Блок № 2 има 2 бани с тоалетни. Екипът на НПМ счита, че броят на санитарните възли е твърде малък и не е съобразен с броя на потребителите.

В Блок № 1 е извършен цялостен ремонт на едното крило, сменени са подови настилки и електрическата инсталация, извършен е основен ремонт на санитарните възли и столовата. Предстои освежаване на дясното крило.

В Блок № 2 е извършен основен ремонт на покрива, както и на всички стаи и санитарни възли, сменена е електрическата инсталация и мебелите. Изградена е нова баня с тоалетна на първия етаж. Извършен е освежаващ ремонт на занималните.



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

В Блок № 3 е извършен основен ремонт на столовата, както и на спалните помещения и санитарните възли, сменени са мебелите. Предстои извършване на ремонт на занималнята, основен ремонт на коридор, смяна на осветлението и електроинсталацията.



Спално помещение и санитарен възел в ДПЛУИ - Баня

Поставени са климатици в коридорите на всички сгради. Отоплението е на локално парно с нафта.

Поставени са и камери за видеонаблюдение във всички общи помещения. Предстои да бъде изградена и централизирана пожароизвестителна система.

Домът разполага със собствен транспорт – 2 микробуса и две леки коли.

Дворът е 10 декара, като са обособени различни кътове за отдих.

2. Администрация и управление

Съгласно утвърденото щатно разписание на длъжностите, числеността на персонала е 59,5 работни места, като специализираният състав се състои от: 1 директор, 3 социални работника, 7 трудотерапевти, 0,5 психолог, 5,5 медицински сестри, 1 социален асистент. Има 23 щатни бройки за санитарни. Свободни са 3 щатни бройки за медицински сестри.



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

С оглед спецификата на работа с хора с увреждания и необходимостта от повишаване на квалификацията на служителите редовно се провеждат обучения и супервизии.

3. Медицинско обслужване

Всички ползващи услугата имат общопрактикуващ (личен) лекар с практика в с. Песнопой, който извършва необходимите профилактични прегледи. Разработени са индивидуални планове за здравни грижи.

Сключен е договор с Медицински център „Евромед“, като медицински специалисти идват на място и провеждат необходимите прегледи на потребителите.

Стоматологичното лечение се извършва в гр. Пловдив.

За 2024 г. има 6 смъртни случая, за 2025 г. до момента на проверката има два случая.

4. Мерки за закрила

76 от настанените лица са поставени под запрещение. От тях, на 27 души настойници и попечители са техни близки и на 49 настойник и попечител е ръководителят на социалната услуга.

Предлаганата храна е разнообразна и отговаря на изискванията на Стандартите към разпоредби на Наредбата за качеството на социалните услуги.

27 потребители ползват външна социална услуга – Дневен център.

Ежегодно се изработват планове за социална работа (обучителни, занимателни и трудотерапевтични дейности) с потребителите. Обособени са 7 групи по трудотерапия – цветарство, изобразителна дейност, конструктивна дейност, социален и природен свят, битов труд, музика и образователна дейност.

Сключено е споразумение с Асоциацията за развитие на българския спорт на Националната спортна академия, от където треньори идват на място в дома и провеждат мероприятия с настанените лица. Проведен е и 10-дневен летен лагер по ветроходство в Несебър.

По време на проверката потребителите бяха облечени подходящо за сезона, в добро настроение и общуваха свободно с екипа на НПМ.

ЗАЩИТЕНО ЖИЛИЩЕ ЗА ПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА С УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ – ГР. БАНЯ

1. Материални условия

Капацитетът на ЗЖПЛУИ е за 8 души, зает напълно към момента на проверката. Всички лица отговарят на профила на социалната услуга.



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Материалната база е в много добро състояние - стаите, санитарните възли и общото помещение са оборудвани според нуждите на потребителите. Лицата са настанени по 1-2 в стая, могат да ползват 3 санитарни възела и 2 бани.

През текущата година е извършена подмяна дограма, сменени са пералнята и сушилнята, бойлер, котлони и аспиратор. Предстои извършване на ремонт на покрива, освежаващ ремонт на спални помещения и санитарен възел.



Спално помещение и кухня в ЗЖПЛУИ - Баня

Поставени са и камери за видеонаблюдение във всички общи помещения. **Предстои изграждане на централизирана пожароизвестителна система.**

ЗЖ е разположено в сграда на два етажа, но до втория етаж не е изграден достъп за лица с намалена подвижност (рампа или асансьор). **В тази връзка омбудсманът като НПМ подчертава, че с неосигуряването на достъпна среда се нарушават изискванията, предвидени в:**

- 1. Конвенция на ООН против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание;**
- 2. Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания;**
- 3. Закона за интеграция на хората с увреждания;**
- 4. Закона за устройство на територията;**



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

5. Наредба № 4 от 1 юли 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания.

2. Администрация и управление

От предоставеното длъжностно щатно разписание на служителите е видно, че в социалната услуга работят един ръководител, 5 социални асистенти, 1 социален работник, 1 трудотерапевт. Има 2 свободни щатни бройки за социален асистент.

Има годишен график за обучения на служителите, като през текущата година до момента на проверката са проведени 6 обучения и 2 супервизии.

3. Медицинско обслужване

Всички ползващи услугата имат избран общопрактикуващ (личен) лекар, който извършва необходимите профилактични прегледи и издава направления за допълнителни прегледи при специалисти. Стоматологичното лечение се извършва в гр. Баня.

За 2024 г. и 2025 г. до момента на проверката няма смъртни случаи.

4. Мерки за закрила

Целта на резидентната услуги е предоставяне на сигурна и защитена среда на пълнолетни лица с интелектуални затруднения, които, подпомагани от специалисти, водят относително самостоятелен начин на живот в среда, близка до семейната.

6 от настанените лица са поставени под запрещение, като за настойник е определен ръководителят на социалната услуга.

Предлаганата храна е разнообразна и отговаря на изискванията на Стандартите към разпоредби на Наредбата за качеството на социалните услуги.

По време на проверката потребителите бяха облечени подходящо за сезона, в добро настроение и общуваха свободно с екипа на НПМ. Настанените лица не ползват външни социални услуги, защото през деня се занимават с пазаруване, готвене и подреждане на жилищната среда в ЗЖ. Едно лице предстои да ползва социална услуга в Дневен център в гр. Карлово.

В свободното си време, с подкрепата на служители от ЗЖ, всички потребители излизат на разходки, организират се екскурзии, през летния период има почивка на море и др.

В заключение екипът на омбудсмана като НПМ иска да подчертае, че служителите на всички посетени социални услуги полагат много добри грижи за децата и лицата, които са настанени в съответните институции.



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Многократно омбудсманът като НПМ е заявявал становището си, че основният фактор, от който зависи предоставянето на качествена социална услуга, е човешкият ресурс. Полагането на грижи за лица, настанени в резидентни услуги в общността, е трудна и отговорна задача, с чието изпълнение са натоварени служителите, които ежедневно работят с тях.

Трудът на служителите в резидентните социални услуги е специфичен и тежък, предвид изключително сериозното здравословно състояние на настанените в тях лица, за които служителите отговарят лично. Предвид наличието на свободни щатни бройки в почти всички посетени услуги е видна необходимостта от подкрепа на екипите, включително чрез осъществяване на обучения, супервизии и не на последно място увеличаване на трудовите им възнаграждения.



ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

**В РЕЗУЛТАТ ОТ ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА, ОМБУДСМАНАТ КАТО
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ОТПРАВЯ СЛЕДНИТЕ
ПРЕПОРЪКИ:**

КЪМ КМЕТА НА ОБЩИНА КАРЛОВО:

1. Да се извършат в кратки срокове планираните ремонтни дейности във всички социални услуги в общината;
2. Да се предприемат действия за заемане на свободните щатни бройки в социалните услуги, включително чрез осигуряване на допълнителни финансови средства за увеличаване на размера на трудовите възнаграждения;
3. Да се окаже необходимата подкрепа на екипите, включително чрез осъществяване на обучения и супервизии;
4. Да се осигури достъпна среда за трудноподвижни лица в Защитено жилище за пълнолетни лица с умствена изостаналост – гр. Баня.